Kniha: Obsluhoval jsem anglického krále (Bohumil Hrabal)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): deidei

Bohumil Hrabal

- (1914–1997) byl český prozaik jeden z nejvýznamnějších a nejosobitějších spisovatelů druhé poloviny 20. století
- Psal povídky, romány, novely, experimentální texty
- Vystudoval práva
- Vystřídal řadu povolání
- Nebyl členem KSČM, proto v 70. a 80. letech nemohl publikovat
- Některé knihy vyšly v exilu
- Stal se nejpřekládanějším českým autorem 20. století
- Za své dílo několikrát oceněn nejen v České republice, ale i v mnoha jiných zemích
- V jeho dílech se často objevují prvky autobiografie.

Kontext autorovy tvorby:

- Považováno za vrcholné dílo Bohumila Hrabala
- Napsáno bylo v roce 1971, ale vydáno až v roce 1989, kvůli svému politickému obsahu
- Reflektuje válečné období a totalitní režimy. Celkově byl Hrabal ovlivněn druhou světovou válkou a velmi se vůči ní vyhrazoval i ve svých dílech.

Vlivy na dané dílo a celkovou tvorbu:

- Do svých děl si vybírá postavy obyčejné, nemocné, smolaře, ztroskotance – lidi, kteří v životě nic nezažili, ale o životě velmi rádi mluví
- Jejich řeči se stávají narážkou skutečného života
- Hrabal má pro tyto lidi svůj vlastní název – Pábitelé
- Hrabal psal své texty na stroji, které, když dopsal rozstříhal a pak je zase slepil
- Chápal život jako velké dobrodružství plné neočekávaných náhod a setkání
- Často navštěvoval hospodu U Zlatého tygra, kde se také scházel s přáteli
- Právě zde se setkal s Václavem Havlem, americkým prezidentem Billem Clintonem a Madeleine Albrightovou.

Další díla:

- Postřižiny
- Slavnosti sněženek
- Ostře sledované vlaky (obdržel státní cenu K. Gottwalda za oscarové zfilmování)
- Skřivánci na niti
- Příliš hlučná samota
- Pábitelé
- Dopisy Dubence

Literárně historický kontext

- Literatura v období 70. a 80. let
- převažuje obraz soudobého člověka
- vzniká próza venkovská, historická, vědeckofantastická
- Vpád techniků – autorů z praktických povolání (V. Páral, J. Švejda – chemici, Frais – důlní technik, Dub – lékař atd.)
- Témata z různých prostředí a každodenní praxe.

Politická situace:

- Mnozí autoři publikovali v samizdatu nebo exilu, z důvodu nadvlády komunistické strany

na našem území, se kterou byla úzce spjata cenzura a věznění pro odlišné politické názory
- Spousta děl bylo také vydáno až po Sametové revoluci v roce 1989.

Další autoři tohoto období:

- Vladimír Páral (tzv. černá pentalogie -3 novely, 2 romány)
- Jiří Švejda (román Havárie)
- Milan Kundera (představitel postmoderní prózy, Nesnesitelná lehkost bytí, Valčík na rozloučenou)
- Josef Škvorecký (Zbabělci, Prima Sezóna)

Rozbor díla: Obsluhoval jsem anglického krále

Literární druh, žánr a směr:

- Epika, krátký román/ novela (jeden jednoduchý děj, gradace, zvrat)
- druhá vlna válečné prózy

Téma a motivy:

- překonání pocitu méněcennosti, sen pikolíka stát se milionářem
- hotel, válka, méněcennost, láska, peníze, nevěstince, zakomplexovanost, posedlost penězi ...

Časoprostor:

- Různé hotely v Čechách (okolí Prahy a Chebu), 20. – 50. léta

Vyprávěcí způsob a typy promluv:

- Ich-forma v min. čase (autor se ztotožňuje s hlavním hrdinou)
- nepřímá a polopřímá řeč (=přímá, bez uvozovek)
- monology
- dialogy
- extrémně dlouhá souvětí (někdy až 20 řádků)
- nepřerušovaný proud myšlenek
- časté odbočky k erotice (obkládání žen jídlem nebo květinami)

Slovní zásoba:

- Profesní mluva (číšnický slang)
- germanismy
- vulgarismy
- prvky obecné češtiny
- jinak hovorová

Vypravěč:

- Hlavní postava – Jan Dítě (nevševědoucí)

Postavy:

- **Jan Dítě** – ústřední postava, díky své výšce vysoce zakomplexovaný a nerozvážný, trochu sobecký a skoro až posedlý penězi, chce si našetřit dost na vlastní hotel
- **Líza** – německá nacistka (bezvýhradně souhlasí s filozofií Hitlera), učí tělocvik, manželka Jana, zbohatla na Židech, sběratelka známek, zemře při bombardování
- **Vrchní Skřivánek** – znalý, obsluhoval anglického krále, odhadují spolu s Janem lidi

Kompozice:

- 5 kapitol, každá začíná slovy: „Dávejte pozor, co vám teďka řeknu.“ a končí: „Stačí vám to? …
- příběhově na sebe chronologicky navazují

Hlavní myšlenka díla:

Dílo bylo zakázáno údajně kvůli otevřeným erotickým scénám. Bylo to ale hlavně kvůli otevřené kritice všech totalitních režimů a popsání kolaborace Čechů. Hrabal kritizuje totalitní režimy a vyhrazuje se vůči 2. světové válce. Také popisuje vývoj zakomplexovaného člověka, který se neustále srovnává s ostatními.

Shrnutí děje:

Jan Dítě se za každou cenu snaží stát úspěšným (má komplexy ze své malé výšky). Stane se pikolíkem v hotelu Zlatá Praha. Když přejde do hotelu Paříž, vsází se se svým kolegou Skřivánkem, jaký host si objedná jaké jídlo. Skřivánek vždy vyhrává a vysvětluje to slovy: „Obsluhoval jsem anglického krále.“ Jan je z hotelu propuštěn, když se zamiluje do Němky Lízy. Odstěhují se spolu do Německa a jsou velkými příznivci nacistů. Vezmou se a narodí se jim postižený syn. Když Líza zemře během náletů, Jan prodá její sbírku známek a koupí si za ně hotel, který se stane tím nejlepším v Čechách. Hotel je mu ale nakonec zabaven a je přesunut do vězení pro milionáře. Jan je ale nadšený, že je mezi milionáři. Po propuštění je zaměstnán na Šumavě jako opravář cest. Pochopí, že přizpůsobovat se světu je zbytečné a smíří se svým životem.